

Број/Број: 01,02,03-05-426/07
Сарајево/Sarajevo, 30.10.2007. године

ИЗВЈЕШТАЈ СА СЕМИНАРА О ПАРЛАМЕНТАРНОЈ КОНТРОЛИ
ОСЛО 22-23.10.2007. ГОДИНЕ

На позив Парламента Краљевине Норвешке, а с циљем успостављања сарадње у вези са извршавањем контролне функције парламената, делегација Парламентарне скупштине БиХ, у саставу

1. Бериз Белкић, замјеник предсједавајућег Представничког дома ПСБиХ
2. Лазар Продановић, посланик у Представничком дому и члан Комисије за финансије и буџет
3. Марин Вукоја, секретар Дома народа ПСБиХ
4. Мирсада Букарић-Ковачевић, руководилац Сектора за међународне односе и протокол

учествовала је у периоду од 22-23.10.2007. године у раду наведеног семинара.

Домаћин прве дебате Svein Roald Hansen, замјеник предсједавајућег Сталног комитета за контролу и уставна питања са сарадницима.

Roald Hansen презентовао је основне задатке овог комитета, посебно наглашавајући да је у оквиру њихове надлежности од 1993. године контрола Владе и јавне администрације, те задатак предлагања измјена устава (уз образложење да сваки предлог измјене устава мора проћи „још једне изборе“), те питања у вези са изборима. Истакао је да овај комитет има централну улогу између државног суда и регистрованих нејасноћа, аномалија (комитет одлучује да ли је потребно покренути судски поступак). Задатак овог комитета је и формирање групе за разматрање мишљења о конкретним случајевима који им се презентују. Посебно је нагласио да су чланови Комитета истакнути политичари, са дугогодишњим искуством у разним органима власти (Per-Kristian Foss био је министар финансија у Влади Краљевине Норвешке од 2001. до 2005. године, Magnhild Meltveit Kleppa била је министар за социјална питања од 1997. до 2000. године). **Најважнији дио њихових активности везан је за контролу рада оних који су изабрани од народа да креирају будућност.** У раду овог комитета дата је шанса и мањинама да могу покренути одређена испитивања.

Roald Hansen такође је истакао да у оквиру овог комитета дјелују поткомитети од којих је најважнији **државна ревизија, чији је основни задатак контрола државног рачуноводства, односно државних институција, што подразумева ревизију јавне администрације.** Њихов задатак је, такође, да контролишу спровођење оног што је усвојио Парламент (да ли се реализују сви закључци Парламента). На чело ревизије бирају се (на предлог политичких партија) особе са дугогодишњим парламентарним искуством. Формално, избор врши Парламент. Економска ревизија је најважнији задатак државне ревизије (с тим у вези документовани су конкретни случајеви надзора ревизије у појединим областима живота. Такође, наведени су примјери када влада донесе одлуку коју није могуће спровести, када економија онемогућава извршење).

Делегација БиХ подржала је иницијативу увођења праксе контроле, што подразумијева демократску контролу злоупотребе.

Бериз Белкић је, у име бх. делегације, исказао заинтересованост за помоћ Парламента Норвешке Парламентарној скупштини БиХ за обуку ревизора БиХ, о чему је упутио и званичан допис предсједнику Парламента Норвешке. Такође подржао је начин предлагања закона, те нагласио да су владе те које предлажу, а парламент усваја, мада се и у БиХ примјењује исти концепт као и у Норвешкој. Домаћини су, на упит бх. делегације дали преглед техничке организације Комитета, односно начина рада те попуњеност кадром (заступљеност).

Carl. I. Hagen, члан Комитета задужен за контролу уставних питања, посебно је истакао рад овог комитета, с циљем да се „моћ не злоупотреби“. Дајући преглед развоја норвешког друштва, изградњом државне администрације која је настала као потреба у развоју друштва, стваране су нове службе, али и већа могућност злоупотреба јавних средстава. Посебно је нагласио да је Комитет у данашњем облику заживио у пуном капацитету од 1993. године одвајајући се од других, чиме је и постигнуто и „усавршавање контроле“. Carl Hagen је даље навео низ метода како и ко може покренути иницијативу за контролу, при чему се посебно осврнуо на потребу постојања независног новинарства и новинара упућених да прате ову проблематику, што може имати значајну улогу у указивању на одређене аномалије. Нагласио је да овај комитет ради превентивно, те нагласио да само Парламент у пленуму може донијети одлуку о контроли одређених предмета.

Бериз Белкић је, у име бх. делегације, домаћине упознао са досадашњим активностима на овом плану у Парламентарној скупштини БиХ, посебно наглашавајући неутралност, све израженију транспарентност, те да се достигнути степен не би смио девалвирати. С тим у вези изразио је задовољство са свим што нам је Комитет за контролу и надзор Парламента Норвешке презентовао и нагласио да би нам ова искуства могла користити у даљем развоју контроле, посебно у питањима ревизије и контроли уставних питања.

РАЗГОВОРИ СА ДРЖАВНИМ РЕВИЗОРОМ

Jorgen Kosmo, главни ревизор Краљевине Норвешке, изнио је преглед организације канцеларије за ревизију која има 520 запослених, и основне карактеристике рада ове независне установе. Представљајући рад нагласио је да су отвореност, тимски рад, узајамно поштовање и независност кључне ставке потребне за успјешан рад ове институције. Образложио је норвешки принцип дјеловања - баланса у раду: Парламент је највиши законодавни орган власти изабран вољом народа (устав); влада је на власти док има повјерење Парламента; судство је независно; а основни задаци ревизије су надгледање и праћење државних финансија, да ли се спроводе и троше на законом предвиђен начин, да ли је пореска политика у реду, измирење дуга. Осим ревизије финансијских институција, значајна је и ревизија рада у министарствима, подминистарствима. Jorgen Kosmo упознао је нашу делегацију са организацијом (техничким детаљима) канцеларије за ревизију те начином избора ревизора сваке четири године (пословни одбор државне ревизије). Такође, нагласио је да се у оквиру ревизије министарстава врши ревизија пословања и многих предузећа, болница и јавних установа које су једним дијелом у власништву норвешке државе. Навео да се 12-14 извјештаја годишње доставља Парламенту. Јавност документа постижу објављивањем на интернет старници, а након тога се оглашавају на прес-конференцијама (новинарима се даје довољно времена да се упознају са свим детаљима ревизорског извјештаја те да могу постављати адекватна питања).

Jorgen Kosmo изразио је спремност за подршку Парламентарној скупштини БиХ у обуци и размјени знања и искустава у области ревизије. Отворено је одговарао на многа питања бх. делегације у вези са предметном облашћу, али и на многа друга питања у вези са радом Парламента, на основу свог дугогодишњег искуства на челу Парламентарне скупштине Норвешке. Делегација БиХ посебно му се захвалила за несебичан допринос у помоћи у

реконструкцији унутрашњости зграде Парламентарне скупштине БиХ, али и за будућу подршку на коју ПСБиХ у потпуности рачуна.

РАЗГОВОР СА ДРЖАВНИМ ОМБУДСМЕНОМ

Arne Fliflet, парламентарни омбудмен Норвешке, дао је приказ-историјат развоја дјелатности заштите права у складу са развојем државе. Истакао је да је у региону институција омбудсмена прво установљена у Данској (1955), а у Норвешкој 1963. године, те да је у свим земљама (укључујући и Шведску) организација иста. На челу су провјерени правници, углавном судије Врховног суда. Активности ове институције су превентивно усмјерене на заштиту људских права. Омбудсмен има неутралну и независну улогу.

Институција има тридесет правника, одређен број економиста, административно и особље за кадровске послове. Омбудсмен нема замјеника, а обавезан је да прегледа све жалбе и посебно је битно да има повјерљив однос са медијима, са нагласком посебне потребе присног односа са медијима на локалном нивоу.

Бериз Белкић је упознао Arne Flifleta са проблемима у вези са избором омбудсмена у БиХ, те процедуром и начином спровођења одлука у вези с тим, као и реформама које се спроводе. Такође, исказао је интерес за начин афирмације јавности за значај омбудсмена, те истакао неповјерење грађана према институцији, управо због необавезујућих одлука и препорука које доноси. Навео је и све специфичности бх. друштва, које се у периоду транзиције сусреће са многим проблемима (отпуштање радника, неријешена имовинска питања и сл.).

На крају разговора истакнуто је да је парламент институција преко које се може указати на масовна кршења људских права.

РАЗГОВОР СА PER-KRISTIAN FOSSOM

О контроли утрошка финансијских средстава, делегацију Парламентарне скупштине БиХ упознао је **Per-Kristian Foss**, члан Комитета за надзор и бивши министара финансија у Влади Краљевине Норвешке од 2001. до 2005. године. Говорио је о начину планирања и доношења буџета, те његовој реализацији. Посебно је информисао саговорнике о средствима које Норвешка има од нафте, огромном суфициту, пензионим фондовима, гдје се пласира највише средстава. Говорио је и о врсти и начину штедње, али и порезима који произлазе из зараде и добити. Захваљујући улагању у фондове (посебно пензионе) и чувању основних вриједности живота (очување здравља, околине, здрав живот) становници Норвешке живе све дуже. Посебно је нагласио да се Норвежани поносе улагањем у фондове којима се не руководи политичким већ етичким нормама, те да се води рачуна да средства из ових фондова не буду уложена у евентуалну производњу оружја (посебно касетних бомби за чији се престанак производње Норвешка посебно залаже) за масовно уништење.

Per-Kristian Foss је, у складу са питањем Бериза Белкића како се новац од пореза враћа најнижим организационим јединицама, истакао да сви приходи од пореза иду држави, а затим се дијеле са једног мјеста (враћају општини и другим), у складу са утврђеним критеријумима (зависно од броја становника у општини, броја старих лица, дјеце предшколског и школског узраста). Такође, навео је да нема јединственог рачуна, већ да сва министарства имају засебне рачуне са којих се врше финансијске трансакције.

РАЗГОВОР СА HELGOM HALENES

Helga Hales, предсједница поткомитета за контролу обавјештајних служби, истакла је да је њихов рад регулисан посебним законом у Норвешком парламенту. Нагласила је да су парламентарни само у имену, односно да су изабрани од Парламента, те да раде у име Парламента. Комуницирају са Парламентом Норвешке једанпут годишње у форми извјештаја, али имају перманентну комуникацију са министрима правде и одбране у Влади

Краљевине Норвешке. Посебно је нагласила велику самосталност у раду, са могућношћу приступа свим архивама. Како је навела, ово произлази из чињенице да смо сви дјеца хладног рата. Поткомитет дијелом чине политичари, а дијелом експерти. Посебно је истакла добру међународну сарадњу овог поткомитета. Најавила је одржавање Конференције о људским правима, правној и државној безбједности, која ће се под окриљем Парламента Норвешке одржати следеће године у Ослу.

Бериз Белкић је изразио наду да ће чланови комисија ПСБиХ које се баве овом проблематиком имати прилику да се почетком новембра директно упознају са свим сегментима рада Поткомитета за контролу обавјештајних и безбједносних послова у Парламенту Норвешке.

РЕЗИМЕ: Чланови Комитета за контролу и уставна питања изразили су задовољство што им је указана прилика да пренесу своја досадашња искуства у раду и посебностима са којима се сусрећу. Изразили су спремност за наставак добре и отворене сарадње са представницима ПСБиХ на свим пољима, посебно у функционисању ревизије, омбудсмена, обавјештајних служби и др.

САСТАНАК СА THORBJORNOM JAGLANDOM, ПРЕДСЈЕДНИКОМ ПАРЛАМЕНТА КРАЉЕВИНЕ НОРВЕШКЕ

Делегацију ПСБиХ примио је у уторак, 23.10.2007. године, у 13 часова, и предсједник Парламента Краљевине Норвешке Thorbjorn Jagland.

Предсједник Jagland је у разговору изразио добродошлицу и задовољство што делегација БиХ учествује на значајном семинару о парламентарној контроли. Истакао је да ће Парламент Норвешке наставити континуирано подржавати БиХ, о чему постоји пуна сагласност.

Посебно је показао интерес за актуелну ситуацију у региону, посебно у БиХ.

Бериз Белкић се у име Парламентарне скупштине БиХ искрено захвалио за свеукупни допринос Норвешког парламента, те изразио задовољство због сусрета са предсједником парламента земље која према БиХ гаји искрен, срдчан и коректан однос. Поновио је захтјев за помоћ у едукацији ревизора. Уз посебну захвалност за финансијску помоћ у реконструкцији Велике сале ПСБиХ, која је и названа „Норвешка сала“, информисао је предсједника Jaglanda о скором наставку реконструктивних радова на фасади зграде ПСБиХ. Такође, изразио је оптимизам у вези са ситуацијом у БиХ и њеном будућношћу.

Припремила: Мирсада Букарић-Ковачевић

Руководилац Сектора за међународне односе и протокол

Доставити:

- колегијуму оба дома ПСБиХ
- Колегијуму Секретаријата
- Комисији за спољне послове

- Комисији за финансије и буџет
- Уставноправној комисији
- Сектору за међународне односе и протокол